

**PERCEPCIA PLEONAZMOV V RUMUNSEJ SPOLOČNOSTI
A ICH PREKLAD DO SLOVENČINY****THE PERCEPTION OF PLEONASMS IN THE ROMANIAN SOCIETY
AND THEIR TRANSLATION INTO THE SLOVAK LANGUAGE***JÁN KERESTY***Abstract**

The article discusses the issue of pleonasms regarded as errors of expression in contemporary Romanian. It analyses some of the theoretical aspects of this phenomenon in the Romanian language and provides a brief comparison with the understanding of pleonasms in the Slovak linguistics. It explains the pleonastic nature of a number of expressions that occur in contemporary Romanian either in terms of etymology or logic and touches also the question of their Slovak translation equivalents. Last but not least, the article deals with the attitude of the Romanian linguists as well as ordinary society towards pleonasms and their use.

Keywords: pleonasm, Romanian language, error, etymology, semantics, translation, Slovak language

Abstrakt

Článok sa zaoberá problematikou pleonazmov ako jazykovej odchýlky v súčasnej rumunčine. Analyzuje niektoré teoretické aspekty tohto javu v rumunčine a prináša krátke porovnanie s pohľadom na pleonazmus v slovenskej jazykovede. Vysvetľuje pleonastickú povahu viacerých slovných spojení existujúcich v súčasnej rumunčine buď z pohľadu etymológie alebo logiky a dotýka sa tiež otázky ich slovenských prekladových ekvivalentov. V neposlednom rade približuje vzťah odbornej rumunskej verejnosti i bežnej spoločnosti k tomuto javu a k jeho používaniu.

Kľúčové slová: pleonazmus, rumunčina, chyba, etymológia, sémantika, preklad, slovenčina

Úvod

V súčasnej rumunskej jazykovede sa problematike pleonazmov venuje čoraz väčšia pozornosť, no napriek tomu chýba ucelený a podrobný výskum, ktorý by zodpovedal dôležitosti tohto javu v rumunčine. V minulosti sa pleonazmus v rumunskom prostredí považoval za chybu vo vyjadrovaní, ktorej netreba venovať zvláštnu pozornosť, pretože väčšina rečníkov ju ľahko sama odhalí a navyše je vlastná skôr prejavu ľudí s nižšou úrovňou všeobecnej kultúry. V súčasnosti prevláda názor, že pleonazmus ako jazyková odchýlka by sa nemal podceňovať, pretože predstavuje stylistickú chybu aj v prejavoch vzdelanejších ľudí. Navyše sa s rozvojom internetu prinášajúcim čoraz väčší počet textov bez jazykovej korektúry zvyšuje aj jeho prítomnosť v povedomí nositeľov jazyka, čím sa pleonastické výrazy stále viac dostávajú do úzu.

Aj keď je pleonazmus ako jav prítomný vo všetkých kultúrnych jazykoch, líši sa tak miera záujmu jazykovedcov oň, ako aj jeho chápanie v rôznych jazykovedách, či terminológia, pod ktorou je známy. Zdá sa však, že práve v rumunčine je jeho výskyt oveľa častejší než v iných jazykoch (v porovnaní so slovenčinou to platí určite), alebo sa mu venuje oveľa viac pozornosti. Keďže ide o veľmi živý a všadeprítomný jav súčasného rumunského jazyka, viacero jeho aspektov sa snažia skúmať a spoznať nielen odborníci, ale aj širšia verejnosť, v snahe vyjadrovať sa čo najsprávnejšie.

Tento príspevok sa snaží poukázať tak na dôležitosť, ako aj zložitosť tohto jazykového javu. Analyzuje niektoré teoretické aspekty tohto javu v rumunskom jazyku s krátkym porovnaním jeho chápania v slovenskej jazykovede a zaoberá sa tiež otázkou transferu rumunských pleonastických konštrukcií pri preklade do slovenčiny. Zároveň prináša a vysvetľuje viaceré pleonastické spojenia, ktoré sa vyskytujú v tlači, rozhlase, televízii a na internete.

Pleonazmy v rumunčine kedysi a dnes

Termín *pleonazmus* označuje také konštrukcie, ktorých podstatou je zdvojené (alebo viacnásobné) vyjadrenie jedného sémantického obsahu, zdanlivo poskytujúce viacero informácií. Hoci pleonastické konštrukcie môžu byť (nielen) v literatúre a rétorike štýlotvorným prvkom použitým s cieľom vyjadriť nástojčivosť či zdôrazniť istú myšlienku, v rumunskej jazykovede sa tento termín vo všeobecnosti používa najmä na označenie redundancie, teda nadbytočného používania slov s rovnakým významom v rámci jednej výpovede. Táto redundancia je buď výsledkom nedbanlivosti pri budovaní výpovede, alebo nevedomosti o významovej príbuznosti slov. Okrem týchto prípadov môžeme za pleonazmy považovať aj prípady gramatikalizovanej redundancie (napr. zdvojený zápor v slovenčine: *Nič nechcem*; zdvojenie zámena v antepozícii v rumunčine: *L-am văzut pe el.* (voľne: *Videl som ho jeho.*) a pod., ktorým sa však na tomto mieste venovať nebudeme.

Encyklopédia rumunského jazyka (*Enciclopedia limbii române*, ďalej *ELR*) uvádza, že pleonazmus sa v rumunčine spomína už v niektorých starších rétorikách a gramatikách, a to buď ako *stylistická figúra*, alebo naopak, ako *stylistický defekt*. *ELR* uvádza, že zmienku o pleonazmoch nájdeme napríklad v rétorike D. Gustiho *Ritorică română pentru tinerime* z roku 1852, či v gramatike T. Cipariua *Gramateca limbii române, Partea a II-a. Sintetică* z roku 1877. Pleonastické synonymické zdvojenie, teda páry synonym v priradovacom vzťahu, má podľa *ELR* v rumunskej rétorike tradíciu, ktorú možno sledovať od manieristického štýlu starých textov (napr. v prózach D. Cantemira: *nemutat și neclătit – nedvižny a nepohnutý; giurămînturi și legămînturi – sľuby a prisahy*) až po úpadok v politicko-byrokratických jazykových klišé (*bunăstare și prosperitate – blahobyť a prosperita; temelia bunăstării fiecărui și a tuturor – základy blahobytu každého a všetkých*). Normy spisovnej rumunčiny však neboli v otázke štýlu prísne, prevažovala tolerancia expresivity, ktorá vznikla ako výsledok prijatia redundancie a rétorickej amplifikácie (*ELR*, s. 434 – 435).

V súčasnosti je však pohľad na pleonazmy v rumunskej jazykovej praxi iný. Hoci v dnešnej hovorovej rumunčine sa objavujú aj pleonazmy, ktoré sú akceptované ako expresívne prostriedky zdôraznenia, napr.: *am văzut cu ochii mei (videl som na vlastné oči), intră înăuntru (vchádza dovnútra)*, vo všeobecnosti je pleonazmus v rumunčine jednou z najodsudzovanejších chýb vo vyjadrovaní. Dôsledkom toho je okrem iného aj skutočnosť, že mnohí bežní Rumuni majú sklony vidieť pleonazmus aj tam, kde nie je, alebo ho odsudzovať tam, kde je použitý oprávnene s cieľom predísť dvojzmyselnosti, viacvýznamovosti alebo s cieľom zdôrazniť konkrétnu myšlienku.

Pleonazmy ako nepriateľ Rumunov, ich typy a dôvody ich vzniku

Rodení Rumuni sú prítomnosťou pleonazmov akoby „posadnutí“. Na jednej strane o nich všetci (a to nielen tí vzdelanejší) rozprávajú ako o čomsi, čo zhoršuje predstavu o kultúre človeka, ktorý ich používa a nedokáže sa im vyhnúť, na strane druhej ich takmer všetci (aj tí, ktorí za ne iných kritizujú) často používajú. A tak sa denne v masovokomunikačných prostriedkoch i pri rozhovoroch na ulici stretáme s výrazmi ako: *avansați înainte (postupujte dopredu), un mic detaliu (malý detail), a-și aduce aportul (priniesť prínos), mijloace mass-media (masovokomunikačné prostriedky, dosl. masmediálne prostriedky), a urca sus (vyjsť hore, dosl. vystúpiť hore), a coborî jos (zísť dolu, dosl. zostúpiť dolu), a țipa tare (hlasno kričať), a urma apoi (nasledovať potom) a urma în continuare (nasledovať ďalej/následne)* atď.

V niektorých prípadoch ide pritom o výrazy, ktorých pleonastický charakter je založený na etymologickom význame. Sú to takzvané **etymologické pleonazmy** (porov. Hristea 1994). Patrí k nim napríklad spojenie *avansați înainte* (*postupujte dopredu*, dosl. *napredujte vpred*), ktorého pleonastickú povahu môžeme pochopiť z nasledovného vysvetlenia pôvodu jeho zložiek:

1. **a avansa** (*postupovať, napredovať*) < fr. *avancer* (*postupovať, napredovať*) < lat. vulg. *abantiare* (*postupovať*) < lat. *abante* (*vpred*) < lat. *ab* (z, od) + lat. *ante* (*pred*);

2. **înainte** (*dopredu, vpred*) < lat. *in ab ante* (*vpred*) < lat. *in* (v) + lat. *ab* (z, od) + lat. *ante* (*pred*).

Vznik mnohých etymologických pleonazmov je spôsobený tým, že etymológia slov a tým aj príbuznosť etymologických dubliet, z ktorých jedna je často pôvodným rumunským slovom (napr. *înainte*) a druhá slovom prevzatým (najčastejšie z francúzštiny v 18. alebo 19. storočí, napr. *a avansa*) je bežnému používateľovi jazyka zvyčajne zastretá. T. Hristea (1994) dokonca na označenie etymologických pleonazmov používa aj pomenovanie *pleonasmie latente*, teda *utajené, skryté pleonazmy*.

V iných prípadoch zas ide o **pleonastické vyjadrenia z pohľadu logiky**, čiže o spojenia, v ktorých jedno slovo implicitne obsahuje sému toho, čo explicitne vyjadruje slovo druhé, napr.: *a țipa tare* (*hlasno kričať*), *un mic detaliu* (*malý detail*), *a urca sus* (*vyjsť hore, vystúpiť hore*) a pod.

Z prekladových ekvivalentov uvedených za rumunskými výrazmi je zrejme, že v niektorých prípadoch sa pleonastická povaha rumunského výrazu pri preklade stráca, pretože význam rumunského slova je užší, než význam jeho slovenského prekladového ekvivalentu, ktorý potrebuje bližšiu špecifikáciu. Napr. rumunské sloveso *a urca* znamená podľa kodifikačného slovníka *Dicționarul explicativ al limbii române* (ďalej DEX) „*prejsť z miesta položeného nižšie na miesto položené vyššie*“, preto príslovka *sus* (*hore, nahor*) je v spojení *a urca sus* použitá pleonasticky. Slovenský prekladový ekvivalent tohto výrazu – *vyjsť hore* – však pleonastický nie je, pretože príslovka *hore* v ňom konkretizuje význam polysémantického slovesa *vyjsť*. Pleonasticky nepôsobia ani slovenské ekvivalenty rumunských výrazov *a coborî jos* (*zísť dolu*), či *a avansa înainte* (*postupovať vpred*), pretože na rozdiel od významovo ohraničených rumunských slovies *a coborî*, resp. *a avansa* majú slovenské slovesá *zísť* a *postupovať* bez bližšieho určenia viaceré významy. Ak však na preklad výrazu *a coborî jos* použijeme spojenie *zostúpiť dolu* a na preklad spojenia *a avansa înainte* výraz *napredovať vpred*, pleonastickosť je citeľná aj v slovenčine. Aj tu sa teda ukazuje dôležitosť prekladateľského citu a vhodného výberu slov. Prekladovým ekvivalentom rumunských pleonazmov sa ešte v tomto článku budeme venovať na inom mieste.

Pri triedení pleonastických výrazov je niekedy ťažké rozhodnúť, do ktorej kategórie pleonastický výraz patrí. Aj pri etymologických pleonazmoch totiž možno tvrdiť, že jedno slovo vlastne implicitne obsahuje sému vyjadrenú explicitne iným slovom v spojení. K logickým pleonazmom by teda mali patriť len tie, pri ktorých etymologickú príbuznosť nie je možné dokázať. Problémom však v takýchto prípadoch je, ako posúdiť, či hovoriaci použil pleonastický výraz preto, že mu je nejasná príbuznosť slov, alebo preto, že si neuvedomuje, že jedno slovo vyjadruje aj sému ďalšieho člena syntagmy. Napr. pleonastický výraz **bestseller de succes** (*úspešný bestseller*) je tvorený slovami prevzatými z angličtiny (*bestseller*) a francúzštiny (*success – úspech*) v rôznych obdobiach. Ich význam je však v dnešnej rumunčine presne stanovený a jasný (obe sú zakotvené v kodifikačných slovníkoch DEX a *Noul dicționar universal*, ďalej NDU). V tomto prípade je ťažké určiť, či k vzniku pleonazmu došlo pre neznalosť etymologického významu slova *bestseller*, alebo pre neuvedomenie si skutočnosti, že slovo *bestseller*, označujúce knihu, ktorá sa dobre predáva, v sebe automaticky zahŕňa sému úspešnosti. Podobne je to s pleonastickým výrazom **happy-end fericit** (*šťastný happyend*), ktorý je tvorený slovom prevzatým (v nesprávnej podobe) z angličtiny (< ang. *happy-end – šťastný koniec*) a pôvodným rumunským slovom *fericit* (*šťastný*).

Vznik etymologických pleonazmov je zväčša spôsobovaný neznalosťou presného významu niektorých slov, a preto sa v pleonastických spojeniach často objavujú relatívne čerstvé výpožičky z iných jazykov alebo termíny špecializovaných jazykových subsystémov. Tie sú používané zriedka, a preto ešte hovoriacim nie sú dostatočne známe, napr.: *monopol exclusiv* (výhradný monopol), *hemoragie de sânge* (krvná hemorágia / krvácanie krvi) a pod. Podľa ELR práve pleonazmy vznikajúce spojením technických termínov s presným významom následne pôsobia na recipientov, ktorým je význam alebo etymologický pôvod jednotlivých slov v pleonastickom výraze jasný, obzvlášť rušivo. Dokonca oveľa rušivejšie, než v prípade, keď sú zložkami pleonazmu slová bežného jazyka s významom relatívnym, čo sa podľa ELR javí akceptovateľnejším (ELR, s. 434 – 435).

Rumunské jazykové normy a činnosť zameraná na kultivovanie jazyka sa s pleonastickým použitím v takýchto prípadoch snažia bojovať tým, že zdôrazňujú a vysvetľujú etymológiu. Robia tak obzvlášť vtedy, ak ide o:

- a) nedávno vzniknuté slovné spojenia, ako *mijloace mass media* (dosl. *masmediálne prostriedky*), kde 1. *mijloc* (*stred*) < lat. *medius locus* (*stredné miesto, prostriedok*); a 2. *media* < fr. *média* < ang. *mass media*, v ktorom *media* je plurál lat. substantíva *medium* (*stred, prostriedok*);
- b) slovné spojenia značne priehľadné, ako napr. *aniversarea unor ani* (*výročie niekoľkých rokov*).

Prevažnú časť etymologických pleonazmov v rumunčine tvoria pleonastické spojenia etymologických dublet latinského pôvodu. Zvyčajne sú pôvodné rumunské slová kombinované so slovami prevzatými z iných románskych jazykov, resp. s internacionalizmami latinského pôvodu. Existujú však aj prípady etymologických pleonazmov, ktoré vznikli kombináciou slov románskeho pôvodu so slovami gréckeho¹ pôvodu, napr. spojenia *ortografie corectă* – *správny pravopis*, v ktorom samotné slovo *ortografie* znamená *správne písanie*²; či *caligrafie frumoasă* – *pekná kaligrafia*, kde slovo *caligrafie* znamená *krasopis*, teda *pekné písmo*; alebo už uvedený výraz *hemoragie de sânge* a pod. Etymologické pleonazmy však môžu vzniknúť tiež ako kombinácia dvoch pôvodných rumunských slov so synonymickým významom, ktoré sa vyvinuli z rôznych etymónov. Sem patrí napr. spojenie *mujdei de usturoi* (*druh cesnakovej pasty*, dosl. *cesnakový mušt z cesnaku*), ktoré obsahuje dve rumunské pomenovania pre cesnak: 1. *ai* (*cesnak*) < lat. *allium* (*cesnak*), ktoré je súčasťou slova *mujdei* (*mujdei* < *must de ai* dosl. *cesnakový mušt*) a 2. *usturoi* (*cesnak*) < rum. *a ustura* (*páliť, štípať*) + suf. *-oi* < lat. *ustulare* (*spáliť*) (porov. DEX). Etymologické pleonazmy v rumunčine však môžu vzniknúť aj spojením slov čisto nerománskeho pôvodu. Takým je napr. výraz *summit la vârș* (*vrcholový samit*) tvorený staršou výpožičkou slovanského pôvodu (*vârș* vo význame *vrchol, hrot*) a novšou výpožičkou z angličtiny (*summit* vo význame *schôdza na najvyššej úrovni, samit*).

Vo všetkých uvedených prípadoch je etymológia nadradeného člena syntagmy bežnému hovoriacemu zastretá. Napriek tomu sú tieto slovné spojenia považované za nesprávne a stráčovia rumunského spisovného jazyka sa snažia aj v týchto prípadoch zastretú etymológiu objasňovať. Ide pritom možno o prehnané brojenie proti pleonazmom. Napokon, ak by sme sa obdobným spôsobom chceli vyhýbať pleonazmom v slovenčine, tiež by sme museli za chybné považovať spojenie „*správny pravopis*“, ktoré v našom jazykovom úze pleonasticky nepôsobí.

Zaujímavým etymologickým pleonazmom, zloženým z dvoch slov nerománskeho pôvodu je výraz *trebuie musai* (*nutne sa musí*). Jeho zložkami sú sloveso *a trebui* (*musieť*) prevzaté zo slovanského *trěbovati* (porov. DEX a NDU) a príslovka *musai* (*nevyhnutne*) prevzatá z maďarského *muszáj* (porov. DEX, NDU). Použitie týchto dvoch slov v jednej syntagme však vníma pleonasticky len časť Rumunov. Podľa G. Gruițu, ktorý túto syntagmu nazýva semipleonastickou, sú to konkrétne obyvatelia Sedmohradska (porov. Gruiță, 2006, s.

¹ Treba podotknúť, že internacionalizmy gréckeho pôvodu sa do rumunčiny dostali prostredníctvom latinčiny alebo francúzštiny.

² Pri slovách gréckeho pôvodu pre ich všeobecnú zrozumiteľnosť etymologické vysvetlivky neuvádzame.

226). V ich úze príslovka *musai* v spojení so slovesom *a fi* (*byť*) vyjadruje nutnosť, podobne, ako sloveso *a trebui* (*musieť*, *byť treba*). Z tohto dôvodu považujú vetu „*Trebuie să plecăm*“ (*Musíme odísť*) za synonymickú s vetami „*Musai să plecăm*“ alebo „*E musai să plecăm*“³ (*Musíme odísť*, *Treba odísť*). Príslovka *musai* má v tomto prípade predikatívnu funkciu. Rumuni z iných oblastí nepoužívajú príslovku *musai* ako predikát, ale len vo funkcii rozvíjacieho vetného člena, a to aj v spojení so slovesom *a trebui*. Spojenie týchto slov do jednej syntagmy však niektorí sedmohradskí Rumuni vnímajú obzvlášť rušivo. Pre ilustráciu uvádzame nasledujúci príklad vo vete z internetového blogu v dvoch prekladoch podľa významov vysvetlených vyššie:

„*Dacă vrei să ai picioare frumoase trebuie musai să faci exerciții fizice în mod regulat.*“

1. *Ak chceš mať pekné nohy, nevyhnutne musíš pravidelne cvičiť.* (*musai* chápané ako rozvíjajúci vetný člen – slov. *nevyhnutne*);

2. *Ak chceš mať pekné nohy, musíš treba pravidelne cvičiť.* (*musai* chápané ako predikát – slov. *treba* – a teda vnímané ako nadbytočné, pretože funkciu predikátu plní aj sloveso *a trebui* – *musieť*).

Slovníky DEX a NDU (oba fungujúce ako normotvorné príručky) uvádzajú pri hesle *musai* použitie v oboch významoch.

Nie všetky pleonastické slovné spojenia používané v rumunčine sú pôvodným rumunským výtvorom. Mnohé pleonazmy sa v totožnej forme vyskytujú vo viacerých jazykoch. Rumunský variant pleonazmu, ktorý existuje v iných jazykoch, môže byť napr. výsledkom frazeologického kalku. Napr. rumunský výraz *panaceu universal* (*univerzálny všeliek*) je frazeologický kalk francúzskeho výrazu *panacée universelle*, v ktorom má substantívum *panacée* význam *všeliek*, *univerzálny liek* a adjektívum *universelle* je teda použité pleonasticky už vo východiskovom jazyku (porov. DEX; [oqlf.gouv.qc.ca]).

Dalším dôvodom existencie totožných alebo podobných pleonastických výrazov v rôznych jazykoch je paralelný historický vývoj jazykov pod vplyvom kultúrno-spoločenských kontaktov medzi národmi v minulosti. Inak by sa nedalo vysvetliť to, že rumunský pleonazmus *a vede cu ochii săi* má ekvivalenty nielen v románskych jazykoch (franc.: *voir avec/de ses propres yeux*; tal.: *vedere con i suoi/propri occhi*; špan.: *ver con sus (proprios) ojos*, portug.: *ver com os olhos* etc.), ale aj v jazykoch iného, než románskeho pôvodu (sk.: *vidieť na vlastné oči*, rus.: *видеть своими/собственными глазами*, angl.: *see through/with one's own eyes*, nem.: *sehen mit eigenen Augen*, fín.: *nähdä jotakin omin silmin* atď.).

Akademický boj proti pleonazmom a jeho dôsledky

Hoci sú však pleonastické slovné spojenia prítomné aj v iných jazykoch, zdá sa, že jedine rumunské jazykovedné prostredie ich považuje za chyby natoľko, že sa snaží proti nim bojovať vytváraním zoznamov nesprávnych pleonazmov, ktorým sa treba vyhnúť, či dokonca vydávaním slovníkov pleonazmov.

D. Popescu v príručke *Ghid practic de limbă română* (Popescu, 2006, s. 64 – 65) uvádza zoznam najčastejších pleonazmov v rumunčine, pričom nielen vysvetľuje ich pleonastickú povahu, ale aj radí, aké vhodnejšie výrazy treba použiť s cieľom vyhnúť sa im. V zozname sa nachádzajú tieto pleonastické slovné spojenia⁴: *a-și aduce aportul / a-și aduce contribuția* (*priniesť svoj prínos*); *condițiile cele mai optime* (*najoptimálnejšie podmienky*); *Șomajul va fi în procent de 10 la sută.* (*Nezamestnanosť bude percentuálne 10 percent.*); *Hotărîrea a fost luată în unanimitate de toți participanții.* (*Rozhodnutie bolo prijaté jednomyselne všetkými zúčastnenými.*); *Își exprimă recunoștința și gratitudinea.* (*Vyjadruje svoju vďačnosť a povďak.*); *Animalele au fost imbarcate pe vas.* (*Zvieratá boli naložené na loď.*); *A organiza-*

³ Sloveso *a fi* (*byť*) môže, ale nemusí byť explicitne vyjadrené. Existujú teda varianty *Musai să facem* aj *E musai să facem* (kde „e“ je forma 3. os. sg. slovesa *a fi*). Porov. slovenské *Treba urobiť* a subšt. *Je treba urobiť*.

⁴ Pleonastické časti výrazov sú v rumunčine zvýraznené hrubým písmom a v slovenčine podčiarknutím. Prekladové ekvivalenty sú doslovné, aby bola zrozumiteľná pleonastická povaha rumunského výrazu.

un program de *echitație cu cai*. (Usporiadal *jazdecký program na koňoch*.⁵); *Se vor semnala scurte averse de ploaie*. (Vyskytnú sa *krátke dažďové prehánky*.⁶); *Au obținut realizări bune*. (voľne: *Dosiahli dobré výsledky*; dosl. *Dosiahli dobré dosiahnutia*⁷); *A rostit o scurtă alocuțiune*. (*Predniesol krátky príhovor*.⁸).

V uvedených príkladoch ide opäť buď o prípady etymologických dubliet medzi pôvodnými a prevzatými slovami, napr.: 1. *procent* = *per cento*; *la sută* (dosl. „na sto“) = *per cento*; 2. *echitație* (*jazda na koni*) < fr. *équitation* < lat. *equitatio*, *-onis* < lat. *equitatum* + *suf. -io* < lat. *equito*, *equitare* (*jazdiť*) < lat. *equus* (kôň) + *ito*, *itare* [frekvencatív slovesa *eo*, *ire* (*ísť*)] alebo o logické pleonazmy, napr.: *în unanimitate de toți* (kde lexémy *jednomyselne* a *všetkými* zhodne vyjadrujú celkový úhrn zúčastnených); *averse de ploaie*, *scurta alocuțiune* (viď poznámky 7 a 9 pod čiarou).

Pleonastická povaha výrazu *cel mai optim* nie je spôsobená spojením etymologických dubliet, ale vzniká pravdepodobne snahou o zaradenie prevzatého prídavného mena do systému pôvodných prídavných mien na základe analógie. V rumunčine je spojenie slov *cel mai* gramatickým prostriedkom na vyjadrenie superlatívu prídavných mien. Prídavné meno *optim*, prevzaté z latinčiny cez francúzštinu (porov. DEX), však znamená *najlepší* (*cel mai bun*), *najvhodnejší* (*cel mai adecvat*). Implicitne teda obsahuje sému superlatívu a nie je správne ho stupňovať. Rovnako to platí aj o ďalších prevzatých prídavných menách, ktoré obsahujú sému superlatívu (napr. *extrem*, *maxim*, *minim*, *perfect*, *suprem*) alebo sému komparatívu (napr. *anterior*, *exterior*, *inferior*, *interior*, *majior*, *minor*, *posterior*, *superior*).

Zo slovenských prekladových ekvivalentov, ktoré uvádzame pri pleonazmoch z príručky D. Popescu, vidno, že mnohé z týchto výrazov nie je možné preložiť do slovenčiny inak, ako násilným spôsobom (aj to iba v snahe poukázať na pleonastickú povahu rumunského výrazu). V prirodzenom slovenskom prejave by mnohokrát ekvivalent rumunského pleonazmu z rôznych dôvodov nevznikol. Napríklad preto, že v slovenčine existujú ako ekvivalenty pre niektoré z vyššie použitých slov iba synonymá s rovnakým slovtvorným základom, ktoré by zrejme nikto, kto má čo i len trochu citu pre štýl, do jedného priraďovacieho skladu nespojil (napr. *vd'aka*, *vd'ačnost'* a *povďak* oproti rumunským *recunoștința* a *gratitudinea*, podobne *priniest'* a *prinos*, *percentuálne* a *v percentách*, *nalodit'* a *lod'* a pod. oproti ich rumunským ekvivalentom s rôznymi slovtvornými základmi, porov. vyššie). Ďalším dôvodom je rozdielna sémantická zaťaženosť slovenských prekladových ekvivalentov (*averse* vs. *prehánky*, *alocuțiune* vs. *príhovor*, *echitație* vs. *jazda*, *jazdenie* a pod.).

Podobných príručiek prinášajúcich zoznamy pleonazmov, ktorým sa treba vyhnúť, existuje v rumunčine niekoľko a stále sa vydávajú nové. K najčastejším rumunským pleonazmom, ktoré sú ako chyby prítomné vo všeobecnom povedomí, vyskytujú sa v rôznych jazykovedných príručkách, ale aj na internetových blogoch, patria napríklad aj tieto: ***a ateriza pe pământ*** (*pristáť na zemi*); ***a dăinuî permanent*** (*neprestajne/nepretržite trvať*); ***a îngheța de frig*** (zamrznúť od zimy); ***a se întoarce înapoi*** (*vrátiť sa späť*); ***a-și coafa părul*** (*česať si vlasy*);

⁵ Rumunské podst. meno *echitație* je prevzaté z francúzskeho *équitation* a znamená *jazda na koni*. Spojenie so slovom *cal* (kôň, pl. *cai*) teda v rumunčine pôsobí pleonasticky. Doslovný preklad výrazu *echitație cu cai* by znel „*jazda na koňoch na koňoch*“.

⁶ Rumunské podstatné meno *aversă* znamená „*krátky prudký dážď*“, významovo sa teda čiastočne odlišuje od slovenského slova *prehánky*, ktoré znamená „*náhly, krátko trvajúci dážď alebo sneženie*“. Výraz *averse de ploaie* (= *dážď*) preto v rumunčine pôsobí pleonasticky a jeho spojenie s prídavným menom *scurte* (*krátke*), pleonastickú povahu ešte znásobuje. Slovenský výraz „*dažďové prehánky*“ pleonasticky nepôsobí, pretože *prehánky* v slovenčine môžu byť aj snehové (porov. NDU, KSSJ).

⁷ V tomto význame je rum. sloveso *a realiza* (*dosiahnuť*), od ktorého je odvodené podst. meno *realizare* (*výsledok*, *uskutočnenie*) synonymické so slovesom *a obține* (*dosiahnuť*, *získať niečo*) (porov. DEX, heslo *realiza*; Popescu 2006, s. 65, porov. tiež význam ruského slova *достигжение*).

⁸ V tomto prípade sa v slovenskom preklade pleonazmus vytráca, pretože slovo *príhovor* v sebe na rozdiel od rumunského *alocuțiune* nenesie sému *krátky prejav* (porov. DEX). Podobne je to aj v takom príbuznom jazyku, akým je francúzština, kde na rozdiel od rumunčiny je možné povedať *prononcer une brève allocution* (porov. Liščáková, 1991, heslo *allocution*).

a-și face siesta după-masă (urobiť si siestu popoludní); **același numitor comun** (ten istý spoločný menovateľ); **atac agresiv** (agresívny útok); **avalanșă de zapadă** (snehová lavína); **bancnotă de hîrtie** (papierová bankovka); **bestseller de succes** (úspešný bestseller); **contrabandă ilegală** (nezákonné/protizákonné pašeráctvo); **decît numai** (iba len); **dar însă** (ale však); **desert arid** (vyprahnutá púšť); **dună de nisip** (piesočná duna); **extinctoare de incendiu** (dosl. hasiace prístroje na požiar); **fonduri bănești** (peňažné fondy); **happy-end fericit** (šťastný happyend); **protagonist principal** (hlavný protagonista); **reclamă publicitară** (reklamná reklama); **surpriză neașteptată** (neočakávané prekvapenie); **unanimitate deplină** (úplná jednomyselnosť); **zbor aerian** (letecký/vzdušný let) a mnohé ďalšie.

Aj tu zo slovenských prekladových variantov vidno, že v slovenčine sa pleonastickosť mnohých výrazov nepociťuje tak výrazne, ako v rumunčine (napr. *neprestajne trvať, vrátiť sa späť, česať si vlasy, ten istý spoločný menovateľ, piesočná duna*). Slovník súčasného slovenského jazyka dokonca pri hesle *duna* udáva ako príklady práve spojenia *piesočná, piesková d.* (SSSJ A – G, 2006). V iných prípadoch zas pleonazmus pri preklade opäť zaniká prirodzeným spôsobom (napr. v spojení *pristáť na zemi* sloveso *pristáť* neobsahuje sému *zem*, na rozdiel od rumunského slovesa *a ateriza* (dosl. **prizemiť sa*), ktoré je utvorené podľa franc. slovesa *atterrir* odvodeného od substantíva *terre* (*zem*). Medzi uvedenými príkladmi sa však vyskytujú aj výrazy, ktorých zaradenie k pleonazmom je, podľa nášho názoru, prehnané, napr.: *avalanșă de zapadă* (pretože existuje aj *avalanșă de cuvinte – prívál slov*) a *bancnotă de hîrtie* (pretože v samotnom Rumunsku sa používajú *bancnote de/din plastic/polimer – plastové bankovky*).

Keďže každá akcia vyvoláva reakciu, aj tento boj proti pleonazmom považovaným za chyby spôsobil, že sa v hovorovej rumunčine objavil parodický, žartovný typ spájania dvoch synonym, z ktorých jedno je často slovom cudzieho pôvodu (francúzskeho alebo latinského) a druhé je bežným rumunským slovom. Tak sa do rumunčiny dostali napríklad výrazy *bref pe scurt* (*stručne a krátko*), *antic și de demult* (*starodávny a pradávny*), *prima-ntii* (*najskôr ponajprv*) a pod.

Ako z uvedeného vyplýva, vznik pleonazmov v bežnej reči je neustály proces a téma pleonazmus je v Rumunsku skutočne aktuálna. Svedčí o tom aj množstvo vyjadrení na tému pleonazmus na internete. Ak napríklad do internetového vyhľadávача google.com zadáme slová *trebuie musai*, vyhľadávач automaticky ponúkne tretie slovo – *pleonasm*. Následne vyselektuje 16 000 výsledkov, v ktorých sa kombinácia týchto troch slov vyskytuje.

Iný dôkaz aktuálnosti témy pleonazmus nájdeme napr. na stránke [delaepicentru.com], na ktorej autor uverejňuje o. i. fotografie východu slnka. Jedna z komentátoriiek vo svojom hodnotení fotografií uvádza nasledovné: „*Mi-ai amîntit cat de multa vreme a trecut de cand n-am mai vazut rasaritul cu ochii mei. Musai trebuie sa remediez.*“⁹ (*Pripomenul si mi, kolko času prešlo odvtedy, čo som na vlastné oči videla východ slnka. Musím to nevyhnutne napraviť.*). Autor stránky reaguje poďakovaním, avšak zároveň „priateľsky upozorňuje“ na pleonastickú povahu spojenia *trebuie musai* s obsiahlym zdôvodnením. Zaujímavé pritom je, že ďalší pleonazmus v texte komentára – *am vazut cu ochii mei (videla som na vlastné oči)* mu neprekáža.

Ďalší podobný prípad sa vyskytuje na fóre stránky o chudnutí a zdravej výžive [irinareisler.ro], kde v rozhovore o dieťe jedna z účastníčok diskusie vraví (v pôvodnej úprave): „*Apropo,ca veni vorba,pai Danielle,daca mergi in SSH si nu in H atunci trebuie sa vorbim,sunt "doctor" in SSH-pot sa-ti spun ce vrei tu,asa ca trebuie musai(=pleonasm)sa vorbim.*“ (*Mimochodom, keď je o tom reč, tak, Danielle, ak pôjdeš na SSH a nie na H, tak sa musíme porozprávať, som „doktor“ v SSH – môžem ti povedať, čo len chceš, takže sa nevyhnutne musíme (= pleonazmus) porozprávať.*). Pisateľka teda použije pleonazmus a vzápätí na to sama poukazuje, zrejme preto, aby predišla podobnému „priateľskému upozorneniu“, o akom sme

⁹ Text uvádzame bez diakritiky v súlade s verziou na webovej stránke.

hovorili vyššie. Na rumunských internetových stránkach totiž o takéto upozornenia núdza nie je.

O tom, že téma pleonazmov je v rumunskej spoločnosti živšia, než v ktorejkoľvek inej krajine, svedčí aj zaujímavá diskusia na internetovej stránke www.scientia.ro s podtitulom *O comunitate a oamenilor inteligenți (Spoločnosť inteligentných ľudí)*, na fóre ktorej sa jeden z používateľov pýta, či výraz *taci din gură* (drž hubu, dosl. mlč ústami/papulou¹⁰) je alebo nie je pleonastický, keďže, ako vraví, „*Nu poti spune, de exemplu, 'taci din picior'* [scientia.ro].“ (v preklade: *Nemôžeš povedať napr. 'mlč nohou'*). Veľmi rozumne mu odpovedá používateľ s prezývkou *AdiJapan*, z ktorého odpovede vyberáme:

„*La școală ni se spune că pleonasmul este o greșeală care trebuie evitată. Din cauza asta vorbește lumea de pleonasm, altfel ar fi un subiect necunoscut publicului, de strictă specialitate. În alte țări nu se face atâta tam-tam cu pleonasmul, iar lumea nu are grija lor. Probabil și dumneavoastră ați pus întrebarea tot sub influența școlii, fie ca să criticați vorbirea altora, fie ca să știți dacă trebuie să evitați formula taci din gură. Așa-i? Dar lucrurile stau altfel: pleonasmul nu este automat o greșeală. Este simpla exprimare a aceleiași informații prin mai multe cuvinte decât e necesar. Asta înseamnă că pleonasmul este doar o risipă de cuvinte. Ei, și? [scientia.ro]“ V škole nám hovoria, že pleonazmus je chyba, ktorej sa musíme vyhýbať. Preto ľudia o pleonazmoch hovoria, inak by táto téma bola verejnosti neznáma, striktno odborná. V iných krajinách sa okolo pleonazmov nerobí také haló a ľudia sa nimi nezaoberajú. Možno ste aj vy položili túto otázku pod vplyvom školy, buď aby ste kritizovali prejav iných, alebo aby ste zistili, či sa spojeniu drž hubu treba vyhnúť. Je to tak? Ale veci sa majú takto: pleonazmus nie je automaticky chyba. Je to len obyčajné vyjadrenie tej istej informácie pomocou viacerých slov, než je potrebné. To znamená, že pleonazmus je iba plytvaním slov. No a?“*

Po výmene názorov medzi viacerými používateľmi, uzatvára *AdiJapan* diskusiu slovami, v ktorých otvorene nazýva vzťah Rumunov k pleonazmom posadnutosťou: „*Eu chiar vă invit să vedeți cum e în realitate în alte țări. Veți avea surpriza să constatați că, prin comparație, românii au în mod vizibil o manie cu forma de exprimare. Nu că sînt mai capabili, ci doar mai obsedați [scientia.ro]“.* (Naozaj vás vyzývam, aby ste sa pozreli, ako to je v skutočnosti v iných krajinách. Keď to porovnáte, s prekvapením skonštatujete, že Rumuni sa maniacky zaoberajú spôsobom vyjadrovania / majú viditeľnú mániu v spôsobe vyjadrovania. Niežeby boli schopnejší, sú iba posadnutejší.)

Spomínaná posadnutosť sa prejavuje aj v tom, že rumunský knižný trh ponúka v súčasnosti až 7 vydání slovníkov pleonazmov rôzneho rozsahu, ktoré vyšli medzi rokmi 2005 – 2012. V katalógoch knižníc nájdeme ďalšie slovníky pleonazmov staršieho dáta, ktoré už na trhu nie je možné dostať¹¹.

Tautológia

Na porovnanie uvedieme ešte chápanie tautológie v rumunčine podľa ELR (2001, s. 559 – 560), kde sa vraví, že výpovede, v ktorých sa prejavuje ekvivalencia medzi dvoma totožnými prvkami, môžu byť výsledkom chyby v myslení alebo vo vyjadrovaní (v takom prípade je tautológia blízka pleonazmu, s ktorým je v podstate niekedy stotožňovaná), ale zvyčajne sú takým spôsobom formulované zámerne a majú zvláštnu pragmatickú a štylistickú funkciu.

¹⁰ Slovo *gură* má v rumunčine význam ústneho otvoru ľudí i zvierat, prekladá sa teda rovnako slovami *ústa* i *papula* (porov. DEX, NDU).

¹¹ Slovníky pleonazmov vydali v minulých rokoch napr. títo autori (uvádzame rok vydania a rozsah): Gabriel Angelescu (1995, 44 s.); Ileana Caprioara (2003, 184 s.); Ilie-Ștefan Rădulescu (2005, 352 s.); Silviu Constantinescu (2006, 207 s.); Maria Irina Stanciu (2006, 174 s.); Dorin N. Uritescu (2006, 207 s.); Rodica Suflețel-Moroianu (2007, 96 s.); Doina Bogdan-Dascălu (2008, 288 s.); Ilie Baranga – Lucian Pricop (2012, 148 s.).

Aj keď to v ELR pod heslom *tautologie* nie je explicitne vyslovené, z príkladov je zrejmé, že na rozdiel od pleonazmov **chápe rumunčina tautológiu** ako výrazy tvorené **opakovaním toho istého slova v rámci vety**. Napríklad: *Legea e lege; Copilul, tot copil; Filmul e film și viața e viață; Cine doarme să doarmă; A fost cum a fost; Eu știu ce știu; Așteaptă cât așteaptă; Dacă-i bal, bal să fie; Dacă ți-e scris, ți-e scris; Vorbește ca să vorbească; Dacă nu, nu; Se agită ca să se agite* atď. (ELR, 2001, 559 – 560). (V preklade v rovnakom poradí: *Zákon je zákon; Dieťa bude vždy dieťaťom; Film je film a život je život; Kto spí, nech si spí; Bolo, ako bolo; Viem, čo viem; Čaká a čaká; Keď je zábava, tak nech je zábava; Čo ti je písané, tomu neujdeš, dosl. Čo ti je písané, je ti písané; Hovorí, len aby niečo povedal; Keď raz nie, tak nie; Náhli sa bez dôvodu, dosl. Náhli sa, aby sa náhli*).

Avšak v tom istom hesle sa v ELR (2001, s. 559 – 560) ďalej spomínajú tzv. žartovné tautológie so štruktúrou príslovia, založené na spojení dvoch synonym: *cine are posedă; cine știe cunoaște (kto má, ten vlastní; kto vie, ten pozná)* odvodené od tautologických opakovacích konštrukcií *cine are are; cine știe știe (kto má, ten má; kto vie, ten vie)* a tiež súvetia podobného typu: *Ne-am adunat aici ca să ne strângem; Vorbește ca să nu tacă. (Zhromaždili sme sa tu, aby sme sa zišli; Hovorí, aby nemlčal)*. Výrazy tohto typu sú však v rumunčine vo všeobecnosti považované za pleonazmy. Ukazuje sa tu teda neurčitá hranica medzi tautológiou (opakovaním rovnakého slova) a pleonazmom (spájaním slov na základe sémantickej príbuznosti).

Pleonazmus a tautológia v slovenskej jazykovede

V slovenskom jazykovednom prostredí je pohľad na pleonazmus trocha iný, než v rumunskom. Pre porovnanie uvediem niekoľko vysvetlení pojmu pleonazmus a pripojím chápanie pojmu tautológia, keďže tieto dve jednotky sa v definíciách uvádzaných slovenských autorov do istej miery prelínajú.

M. Ivanová-Šalingová považuje za pleonazmus „*taký vyjadrovací prostriedok, pri ktorom sa spájajú, hromadia slová súznačné, slová odvodené od rovnakého základu, s príbuznou významovou náplňou, aby sa podčiarkla významová náplň slov*“ (Ivanová-Šalingová, 1965, s. 202). Pleonazmus máva podľa nej obyčajne zdôrazňovaciu funkciu, napr. *starý starček, počuť na vlastné uši*. Z pohľadu chyby vo vyjadrovaní sa však k pleonazmu nevyjadruje.

Ivanová-Šalingová však ďalej vysvetľuje tautológiu ako „*taký vyjadrovací prostriedok, pri ktorom sa hromadia slová rovnaké alebo blízke synonymá, napr. strach a hrôza, milý a drahý, horko-ťažko, močiar a bažina, mláka a kaluž*“ (ibid.). Jej definícia tautológie ako hromadenia (aj) synonym sa prelína s definíciou pleonazmu u Mistríka a rozchádza sa s neskoršími definíciami tautológie u Mistríka i Slančovej, ktorí ju vnímajú ako obmieňanie toho istého slova (porovnaj nižšie).

J. Mistrík (1997, s. 150) vymedzuje pleonazmus ako častú opakovaciu figúru, ktorá vzniká hromadením synonym rozličných druhov, a v ktorej sa veci pomenúvajú z rozličných hľadísk. Pleonazmus je podľa Mistríka v modernej rétorike, obzvlášť v agitačno-propagačných spontánných prejavoch, jeden z najfrekvencovanejších rečníckych prostriedkov.

Tautológiu Mistrík definuje ako opakovanie toho istého slova s úmyslom ešte výraznejšie vyjadriť jeho význam. Slovo sa môže opakovať v presne tej istej, ale aj v odlišnej gramatickej alebo tvaroslovnej podobe. Napríklad: *sám – samučičky, plnučký – plný, vždy a vždy, jeden jediný, viac a viac, nie a nie* atď. Mistrík ďalej vydeľuje *dilógiu* ako „*tautologické určovanie významu slova, napríklad: titul je titul, obchod je obchod, hlúpy hlúpym ostane*“ (Mistrík, 1997, s. 149). J. Mistrík tiež vyzdvihuje štylistickú funkciu pleonazmu.

Aj podľa Slančovej (1996, s. 70) je pleonazmus štylistická figúra, založená na enumerácii synonymných výrazov. Odlišuje od nej tautológiu ako opakovanie toho istého slova v tej istej alebo pozmenenej podobe. Zmieňuje sa však aj o tom, že „*prenesene sa o pleonastických a tautologických vyjadreniach hovorí tam, kde sa nefunkčne využíva nadbytok*

slov a kde pomocou viacerých slov dostávame menej informácií, resp. keď sa pri charakteristike a definícii pohybujeme v kruhu“ (Slančová, 1996, s. 70).

Z uvedených definícií vyplýva, že v slovenskej jazykovede sa na pleonazmus nazerá hlavne ako na figúru výstavby textu z pohľadu štylistiky. Pleonazmu ako rušivému prvku v prejave venuje pozornosť iba Slančová, aj to iba okrajovo.

Mistrík a Slančová navyše definujú pleonazmy len ako hromadenie synonym. Na základe takéhoto vymedzenia by sme teda výrazy *vidieť na vlastné oči*, *spolupracovať v úzkej kolaborácii*, *mať zdravotné ochorenie*, *opýtať sa otázku* či *obsahovať v sebe* a mnohé iné, ktoré sa v slovenčine vyskytujú (či už ako figúry alebo ako chyby) za pleonazmy považovať nemali. Ich povaha je však podľa nášho názoru nespochybniteľne pleonastická, hoci nie sú stavané zo synonymických zložiek.

Záver

Téma pleonazmov a boja proti nim je v rumunskom prostredí neustále živá. Pleonastické slovné spojenia označujú Rumuni za chyby vo vyjadrovaní, ktorým sa treba vyhýbať tak v písanom, ako aj v ústnom prejave. Nazdávajú sa totiž, že jedno slovo v rámci takéhoto spojenia rušivým spôsobom opakuje myšlienku už vyjadrenú iným slovom. Rumunskí jazykovedci sa snažia proti používaniu pleonazmov bojovať tým, že vysvetľujú a zdôrazňujú etymológiu slov. Vydávajú sa slovníky pleonazmov a príručky s množstvom slovných spojení, ktorých používaniu sa podľa názoru ich autorov treba vyhnúť. Diskusia o prítomnosti a používaní pleonazmov v rumunčine je živá aj na internete, kde sa vyskytuje mnoho blogov a fór, na ktorých problematiku pleonazmov rozoberajú aj bežní používatelia jazyka. Mnohí ľudia pleonastické spojenia používajú preto, že nepoznajú etymológiu alebo presný význam slov, ktoré spájajú do výrazov. Iní zas používajú pleonastické výrazy s cieľom odlišiť, či bližšie špecifikovať opisovaný jav (najmä v prípade tzv. logických pleonazmov).

Pleonastické slovné spojenia sa teda neustále vyskytujú v hovorenom i písanom prejave, tvoria neodmysliteľnú súčasť jazykového úzu a majú v rumunčine svoje miesto. A práve úzus je v jazyku často rozhodujúci. Hovorí o tom aj spomínaný používateľ fóra [scientia.ro] s prezývkou *AdiJapan*, ktorého myšlienku použijem na záver:

„*Cum vorbește lumea este esențial în definirea corectitudinii. Spre deosebire de alte domenii, în lingvistică ultimul arbitru în stabilirea regulilor este uzul. Nu vreun raționament, nu vreo argumentare logică, ci felul cum este folosită efectiv limba.*“ (Pri definovaní správnosti je najdôležitejšie to, ako hovoria ľudia. Na rozdiel od iných oblastí je v jazykovede posledným sudcom pri ustáľovaní pravidiel úzus. Nie mudrovanie, ani logická argumentácia, ale spôsob, akým sa jazyk naozaj používa.)

Pri preklade do slovenčiny mnohé rumunské pleonastické výrazy zaniknú prirodzeným spôsobom. Buď preto, že význam rumunského slova je užší, než význam jeho prekladového ekvivalentu a člen syntagmy, ktorý je v rumunčine nadbytočný, v slovenčine naopak upresňuje význam, alebo preto, že ich pleonastická povaha po preklade nie je vnímaná tak výrazne ako v rumunčine. Ďalšie pleonazmy sa dajú odstrániť vhodným zásahom prekladateľa, teda vhodnou voľbou prekladových ekvivalentov. Napríklad spojenie *avansați înaintea*, ktorého doslovný preklad pri rešpektovaní etymológie by znel *napredujte vpred*, je možné preložiť buď jednoslovným výrazom *napredujte*, alebo spojením *postupujte vpred*.

Tieto chyby vo vyjadrovaní však spôsobujú tradičnú prekladateľskú dilemu, a to: do akej miery môže prekladateľ zasahovať do textu. Opatrnosť je namieste najmä pri umeleckých textoch, kde sa odstránením pleonazmu môže narušiť štýl autora nesprávnym pochopením jeho zámeru. Aby tomu prekladateľ predišiel, musí byť dokonale oboznámený s autorovým štýlom písania. Je dôležité uvedomiť si napríklad to, či sa pleonazmy vyskytujú v celom texte, alebo ich autor používa len v reči niektorých postáv, a tiež či ich používa v texte cielene alebo z nich cítiť, že sú to v skutočnosti chyby jazyka nezrelého autora. Tu mu však pomôže len vlastné lingvistické a prekladateľské čítanie a skúsenosti s prekladom.

Zoznam použitej literatúry

Dicționarul explicativ al limbii române. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan“. București: Univers Enciclopedic Gold, 2012.

Enciclopedia limbii române. București: Univers Enciclopedic, 2001.

GRUIȚĂ, G. 2006. *Moda lingvistică 2007 : norma, uzul și abuzul.* Pitești: Editura Paralela 45.

HRISTEA, T. 1994. *Probleme de cultivare și de studiere a limbii române contemporane,* București: Academia Universitară „Athenaeum”, p. 117.

IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, M. 1965. *Štylistika.* Bratislava: Obzor.

KAČALA, J., PISÁRČIKOVÁ, M., POVAŽAJ, M. 2003. *Krátky slovník slovenského jazyka.* Bratislava: Veda.

LIŠČÁKOVÁ, I. et al. 1991. *Francúzsko-slovenský slovník.* Bratislava: SPN.

MISTRÍK, J. 1997. *Štylistika.* Bratislava: SPN.

Noul dicționar universal al limbii române. 2007. București, Chișinău: Litera Internațional, 2007.

POPESCU, D. F. 2006. *Ghid practic de limba română : Fonetică, ortografie, ortoepie, punctuație, lexic.* [s. 1.] : Civitas.

SLANČOVÁ D. 1996. *Praktická štylistika.* Prešov: SLOVACONTACT.

BUZÁSSYOVÁ, K., JAROŠOVÁ, A. 2006. *Slovník súčasného slovenského jazyka. A – G.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.

Elektronické odkazy

[delaepicentru.com] // Orizonturi brune (Ziua a II-a, în zori). | Fără buletin [Elektronický dokument]. URL: <http://delaepicentru.com/2011/05/08/%E2%97%8E-orizonturi-brune-ziua-a-ii-a-in-zori/>
Overené: 16. 12. 2014.

[irinareisler.ro] // Regimul disociat 3+3 (nr.2). [Elektronický dokument]. <http://www.irinareisler.ro/forum/showthread.php?tid=389&page=935>
Overené: 16. 12. 2014.

[oqlf.gouv.qc.ca] // Office québécois de la langue française – Banque de dépannage linguistique – Panacée universelle. [Elektronický dokument]. http://bdl.oqlf.gouv.qc.ca/bdl/gabarit_bdl.asp?id=2113
Overené: 16. 12. 2014.

[scientia.ro] // "Taci din gura" este pleonasm sau nu? – Scientia QA [Elektronický dokument]. <http://www.scientia.ro/qa/8282/taci-din-gura-este-pleonasm-sau-nu>
Overené: 16. 12. 2014.

Kontakt

PaedDr. Ján Keresty, PhD.

Ekonomická univerzita v Bratislave

Fakulta aplikovaných jazykov

Katedra románskych a slovanských jazykov

Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava

Slovenská republika

Email: jan.keresty@euba.sk